
GGZ 18+

‘Ze houden mij soms een spiegel voor’

Werken in de GGZ 18+ als orthopedagoog of orthopedagoog-generalist is afwisselend, uitdagend en dankbaar. Daar zijn Rolinda, Moniek en Renée het over eens. Zij zijn er een belangrijke professional in het complete netwerk van zorg voor 18-plussers. Het gaat niet alleen om jongvolwassenen, maar ook om volwassenen in een afhankelijkheidsrelatie. Een drie-gesprek.

Rolinda Donker is orthopedagoog-generalist en werkt namens GGZ Drenthe voor Optimaal Leven. Een samenwerking tussen zorginstellingen, huisartsen, verzekeraars en gemeenten. Met als doel de kwaliteit van leven van volwassenen met langdurige psychische kwetsbaarheid te vergroten.

Moniek Voermans is orthopedagoog-generalist en werkzaam bij Novadic Kentron, verslavingszorg in Brabant. Als coördinerend regiebehandelaar bij langdurige verslaving. Naast de verslaving is er vaak sprake van ernstige psychiatrische aandoeningen of een licht verstandelijke beperking.

Sinds een aantal jaar werkt **Renée Beverwijk** bij het Leger des Heils als orthopedagoog/gedragswetenschapper voor volwassenen. De jaren ervoor was ze daar ook al werkzaam, maar dan als maatschappelijk werker.

Hoe maken jullie het verschil?

Rolinda: “‘Sociaal emotioneel ontwikkelingsniveau’ en ‘betrekken van het systeem’, de interactie tussen cliënt en omgeving, zijn al heel gewoon in de gehandicaptenzorg, waar ik eerst werkte. Dat is binnen de ggz nog niet altijd vanzelfsprekend, maar er wordt wel hard aan gewerkt. Juist door samen te werken met alle disciplines belicht je het hele leven van iemand. Zo kan je veel sneller richting herstel. Samen met een gz-psycholoog, psychiater, verpleegkundig specialist en casemanager.”

Moniek herkent wat Rolinda vertelt. “Ik zie veel meerwaarde in het transdiagnostische werken. Dat wil zeggen, veel meer kijken met een ander verklaringsmodel. De verslavingszorg is erg medisch gestoeld, misschien nog wel meer dan in de rest van de geestelijke gezondheidszorg. Er mag nog meer gekeken worden naar het

totaalbeeld. Dat is echt wat je als orthopedagoog-generalist toe kan voegen. Niet alleen kijken naar het systeem van de cliënt, maar ook naar het systeem binnen de zorgunits. Hoe is het behandelklimaat?” Bij het Leger des Heils werkt **Renée** veel met de GGZ 18+-doelgroep. “Vaak wordt er wel stoornisgericht gedacht. En als het niet lukt om er op een label op te plakken, wordt het aangeduid als ‘gedrag’. Waar komt dat gedrag dan vandaan? Dan kom ik om de hoek kijken. Ik probeer dit in de context te plaatsen en neem de achtergrond van de mensen daarin mee.”

“Ik focus op contact tussen begeleider en cliënt, vanuit handelingsgericht coachen. Bij het Leger des Heils is de behandelstaf grotendeels orthopedagogisch opgeleid. We werken multidisciplinair, met vakteams. Soms heb ik wel het gevoel dat ik als orthopedagoog bij externe samenwerkingspartners mijn verhaal extra moet onderbouwen, om het te laten meetellen. Bij het Leger des Heils vinden mijn collega’s het prettig dat ik direct handvatten kan geven richting oplossingen. Ik vraag waar deze reactie van de cliënt vandaan komt. Welke behoefte ligt daaronder en op welke manieren kan je daarop reageren? We nemen de gesprekken die zij hebben met cliënten uitgebreid door en ik help collega’s potentiële nieuwe reacties te bedenken. Soms is samen betekenis geven aan het gedrag – waar komt het vandaan, waarom reageert iemand zo? – al voldoende om weer verder te kunnen. Omdat het gedrag dan minder ‘onvoorspelbaar’ voelt.”

Wennen

Het werkveld moet soms nog wennen aan de orthopedagogiek in de GGZ 18+, merken ze alle drie. Beperkingen in de bekostiging in het Zorgprestatie-model, regelgeving rondom regiebehandelaarschap en

Rolinda Donker

Moniek Voermans

Renée Beverwijk

beperkingen in de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, maken het werken soms uitdagend.

Van oudsher zijn pedagogische wetenschappen meer gericht op opvoedkunde. Leerstoelen GGZ 18+ zijn er nog niet, waardoor er in het onderwijs ook minder aandacht is voor het werkveld. Er zijn ook veel verschillen tussen de universiteiten in Nederland.

Wat is het mooist aan jullie vak binnen de GGZ 18+?

“Ik werk met mensen, niet met cliënten en niet met patiënten,” zegt **Rolinda**. “Ze houden mij soms een spiegel voor. Het samenspel. Ik leer zelf heel veel van hen. Ze weten me te raken. De mensen tegenover mij, daar doe ik het voor. Iedereen heeft zijn eigen issues in het leven. Ook in mijn leven loopt niet altijd alles op rolletjes en is het soms zoeken naar de juiste richting. In de gesprekken hoor ik hoe mensen een proces doorlopen hebben of wijsheden opgedaan, waar ik op dat moment ook iets mee kan. Soms loopt het contact met een ander niet zo lekker, maar blijkt dat ik zelf iets heb om op te lossen. Dat zie ik dan als een cadeautje van mijn werk.”

“Ik wil de mensen zien”, dat is zo’n mooie motivatie”, aldus **Renée**. “Ik ben geïnteresseerd in de mensen. Ik zie geen sticker of stoornis, maar het hele brede plaatje. En dat voelen ze. Ook al hebben deze mensen zoveel meegemaakt. Ze hebben op hun eigen ontwikkelingsweg zoveel kennis en ervaring opgedaan, dat is heel rijk. Ik leer zo veel van ze. Ik wil naar ze luisteren, ze mens laten voelen. Het raakt me enorm en die spiegel, dat herken ik ook. Als niemand meer naar ze luistert, leert niemand van ze. Toch moeten we soms wel labeltjes plakken voor de zorgverzekeraar. Dat is dan nodig om een passend traject te kunnen starten.”

Moniek: “Ik plak ook niet graag labels, maar soms helpt het wel om dezelfde taal te spreken. Om de wereld te begrijpen. Het is soms nodig om het geordend te houden. De manier hoe je ermee omgaat is wel belangrijk. Er zijn voor de mensen die dat het allerhardst nodig hebben, er voor hén zijn. Mensen die tot voor kort niets hadden. Hen weer het gevoel geven dat ze volwaardig mens mogen zijn. Dat is waar ik het voor doe.”

“Als orthopedagoog-generalist is samenwerken met andere professionals erg belangrijk”, zegt **Rolinda**. “Mijn blik en die blik van anderen. Je bereikt meer door het juist samen te doen. Je hebt elkaar nodig.”

Moniek: “Orthopedagogen zijn heel geschikt voor die coördinerende rol daarin. We kunnen iedereen bij elkaar brengen. Het plaatje compleet maken.”

Renée: “Orthopedagogiek is niet je vak, maar je identiteit. Het is hoe je in de wereld staat. Het is een manier van kijken, breder dan je werk. Zo wil ik er ook in staan. Andere beroepen zijn daarin zeker niet ondergeschikt. Zonder elkaar kunnen we het niet doen.”

tekst: Marijke Buisman

Het NVO-netwerk GGZ 18+ bestaat uit 20 leden. Wil je net als Moniek, Rolinda en Renée ook deel uitmaken van dit netwerk? Stuur een mail naar Annelijn: a.vanwanrooij@nvo.nl